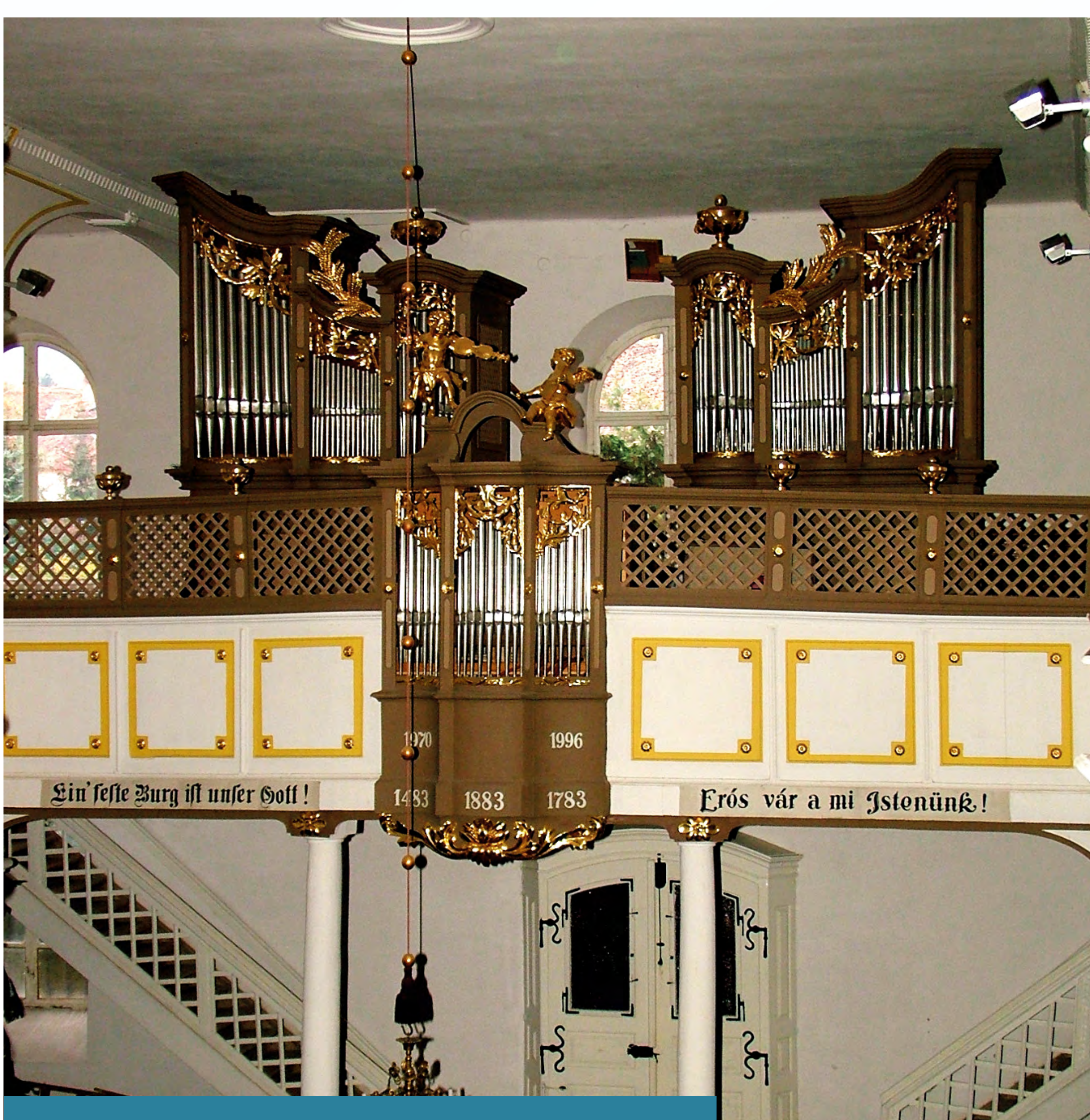

Magyarországi evangélikus orgonák

TORVAJ

KŐSZEG

BUDAVÁR

A Magyarországi Evangélikus Egyház 350-nél több orgonájának mintegy harmada történeti értékű műemlék hangszer. II. József türelmi rendeletét követően szinte minden felszentelt hazai templomba építettek vagy hozattak orgonát, legrégebbi hangszereink azonban még ennél is korábban készültek. A Kárpát-medence legkorábban készült, máig működő orgonáját is az evangélikusok építették 1633-ban a soproni Szent György-templom számára. A szabad királyi városokban, egyes kiváltságos településeken és az ún. artikuláris helyeken a fennmaradt számadásokban már az 1700-as évek elejétől egyértelműen nyomon követhető, hogy a templomok berendezései között ott volt az orgona is. Ezek közül már sajnos egy sem a mai Magyarország területén található, mégis akad néhány olyan hangszer, amely a Türelmi rendeletet megelőző időkből származik. Ez úgy lehetséges, hogy a templomépítésekkel egy időben vagy közvetlenül ezt követően az evangélikusok gyakran használt kisorgonát (ún. hátuljátszós pozitívot) vásároltak valamelyik katolikus templomból. Több ilyen kis pozitívot örököltünk elődeinktől, olykor sajnos már teljesen romos állapotban.

Nagy öröm, amikor egy-egy ilyen „romhal-maz” szakszerű kezek munkája nyomán életre kel, s felcsendül több mint 200 évvel ezelőtti nemes, karcsú hangja (Nagyvázsony, Nemesleányfalu, Torvaj). Vannak természetesen nagyobb orgonák is, amelyek méltán felhívják magukra a figyelmet: a Joh. Jacob Jetter építette 1784-es kőszegi talán a legszebb barokk hangszerünk, amelynek minden eredeti sípja és harangjátéka is fennmaradt. A szarvasi nagyorgona megmaradt eredeti sípjainak hangját egy átépítés során megváltoztatták, azonban monumentális homlokzatának már látványa is felemelő. Sajnos a II. világháborút követő 50 év nem kedvezett az evangélikus orgonák állapotának, de 2006-tól egyházi és pályázati forrásokból sorra újulnak meg a hangszerek.

Nemcsak új templomokat, de új orgonákat is épít az egyház. Kiemelkedő jelentőségű a reformáció indulásának 500. évfordulója alkalmából a budavári templomban felépült Silbermann-stílordona, amelynek homlokzata a drezdai Frauenkirche barokk orgonáját, hangja pedig a szászországi híres Silbermann-orgonák különleges fényét és hangkaraktereit idézi.